

Τα ίχνη: Δύο σελίδες από το Κοράνι, χαρτονομίσματα, ένα σωσίβιο, ένα δακτυλίδι και ένα περιβραίο είναι μερικά από τα προσωπικά αντικείμενα που βρέθηκαν στους ναυαγούς.

Μια βέρα, ένα σωσίβιο, κανένα όνομα

Οι ιατροδικαστές του Πανεπιστημίου Αθηνών συλλέγουν στοιχεία για να δώσουν στους ναυαγούς πρόσφυγες τη χαμένη τους ταυτότητα

Του ΠΑΝΗΝ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Μοκμέντ Αλκαλούϊ επικινδύνει τελευταία φορά με την οικογένειά του στην Παλαιστίνη, καθώς ετοιμαζόταν για το ριψοκίνδυνο ταξίδι. Τους έστειλε και μια φωτογραφία του, λίγο πριν από τον απόπλου. Φορούσε μαύρο φουσκωτό πουκάμισο και τέντ ποκίτσιο, είχε κοντά μαλλιά και θα μπορούσε να μισογυμνωθεί. Πέρασαν όμως μέρες, δίχως άλλα νέα του. Όταν κυκλοφόρησε η είδηση στις αρχές Νοεμβρίου για το ναυάγιο στο Στενό του Καφρέα οι συγγενείς του έπρεπε να μισούν εάν βρισκόταν σε εκείνη τη βάρκα. Μήπως ήταν μερικοί των λιγοστών διασωθέντων ή ένας από τους δεκάδες νεκρούς ή ακόμη τον κρατούσε η θάλασσα;

Ο Σεχάτ Χαλέντ, μακρινός συγγενής του που ζει στο Βέλγιο, ανέλαβε εκ μέρους της οικογένειάς του την περίπλοκη αναζήτηση. Ήταν ο μόνος που μίσησε καλά αγγλικά και θα μπορούσε να συνεννοηθεί με κάποιον στην Ελλάδα. Οπως λέει ο ίδιος στην «Κ», η αποστολή του δεν ήταν τόσο εύκολη. Προσπάθησε να μεταφράσει μέσω Google ελληνικές ιστοσελίδες για να συλλέξει στοιχεία της υπόθεσης και να βρει με ποιον πρέπει να επικοινωνήσει. Χρειάστηκαν αλληλλήλικες κλήσεις με τις τοπικές αρχές στην Εύβοια για να επιβεβαιώσει ότι ο Αλκαλούϊ δεν ήταν ένας από τους 12 διασωθέντες. Έπειτα απευθύνθηκε στο εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας της Ιατρικής Σχολής Αθηνών, όπου είχαν μεταφερθεί οι θάνατοι. Η ανταπόκριση ήταν άμεση. Τους έστειλε την τελευταία φωτογραφία του 28χρονου Παλαιστίνιου, μήπως κρυσταίψει για μια πρώτη οπτική αναγνώριση. «Έπρεπε στο "πλάγιο", θυμάμαι. Περίπου 45 λεπτά εργάστηκα, έπειτα από προεκτική επισκόπηση, τον ενημέρωσα ότι δεν βρισκόταν ούτε μεταξύ των πτωμάτων που είχαν ανασυρθεί.

Το ναυάγιο

Ήταν Γεμερωμάτα Ινς Νοεμβρίου όταν κάποιος από τους επιβάτες κάλεσε σε βοήθεια μέσω του αριθμού έκτακτης ανάγκης 112. Δεν ανέφερε την ακριβή τοποθεσία του ακιβερντού σκάφους. Το πρώτο εντοπιστικό και διασώθηκαν εννιά ναυαγοί στη βραχονησίδα Μανθούλα και άλλους

Οι ιατροδικαστές (από αριστερά) Κωνσταντίνος Κάτορας, Μανώλης Σακελλιάδης και Χριστόφορος Κολεντίνης, μαζί με το προσωπικό του εργαστηρίου Ιατροδικαστικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, κλήθηκαν να διακρίνουν τις σορούς του πρόσφυγα ναυαγίου στο Στενό του Καφρέα.

«Η δουλειά μας είναι να δώσουμε όνομα σε μια σορό όσο το δυνατόν πιο γρήγορα. Την "ψυχοθεραπεία" θα την κάνουμε μετά, μεταξύ μας».

λοι τρεις περιουσιελήσαν από τη θάλασσα. Είχαν ανακαρθεί από τη Σμήρην συνολικά 68 άτομα, σύμφωνα με τις διαθέσιμες μαρτυρίες. Προορισμός τους φαίνεται πως ήταν η Ιταλία, όμως το σκάφος τους βυθίστηκε στο Στενό του Καφρέα. Πρόκειται για ένα δύσκολο πέρασμα στο νοτιοανατολικό άκρο της Εύβοιας, γνωστό πριν από αιώνες και

με την ονομασία Σιλοφόρος, από τα αμέτρητα σκαριά που έχει σύρει στον βυθό. Στο εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας της Ιατρικής Σχολής Αθηνών είχαν ήδη πολύτιμη εμπειρία από τη διακρίση θυμάτων μαζικών καταστροφών μετά τη φωτιά στην Ανατολική Αττική τον Ιούλιο του 2018 και την πλημύρα στην Εύβοια τον Αύγουστο του 2020. Αυτή, όμως, ήταν η πρώτη φορά που μεταφέρθηκαν εκεί νεκροί από ναυάγιο μετανάστευσης. Μέχρι στιγμής 28 στον αριθμό, εκ των οποίων οι πέντε ανήλκυ. «Η αντίπαλοί τους ήταν οι δούλοι ίδια, ο θάνατος. Η ιατροδικαστική απουσία δεν ήταν από τι πθαναν, αλλά ποιο ήταν. Αυτό το ερώτημα έπρεπε να απαντηθεί», λέει στην «Κ» η καθηγήτρια και διευθύντρια του εργαστηρίου Χαρά Σπλιθοπούλου.

Στο εργαστήριο εκείνες τις ημέρες στάλθηκε ακόμη ένα πτώμα μετανάστη, ο οποίος όμως είχε πεθάνει έπειτα από πτώση αυτοκινήτου σε χαράδρα στην Εύβοια. Η αρχική πληροφορία που είχαν ήταν ότι μπορεί να σχετιζόταν με κάποιον τρίτο με το ναυάγιο. Οστόσο στην πορεία επιβεβαιώθηκε ότι ήταν από άλλο προσωπικό που δεν είχε κάποια σχέση με τη βύθιση του σκάφους. Το προσωπικό του εργαστηρίου εργάστηκε εντατικά, παράλληλα με όλες τις άλλες υποθέσεις που είχε να διακριθεί. Μέσα στην πρώτες δύο ημέρες είχαν πραγματοποιήσει ήδη 22 νεκροτομές από το ναυάγιο. Ο Χριστόφορος Κολεντίνης, στρατιωτικός ιατροδικαστής και επισημικός συνεργάτης του εργαστηρίου, περιγράφει στην «Κ» πως ήδη είχαν προετοιμαστεί πρώτο φθάσσει οι πρώτες σορούς, συζητώντας πώς θα κινηθούν, μοιράζοντας ρόλους και ακολουθώντας πιστά τα βήματα που προβλέπονται.

Ένα από τα στάδια της διαδικασίας περιελάμβανε, με τη συνδρομή στελεχών της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Ερευνών της Αστυνομίας, την προεκτική φωτογράφιση των σορών, των προσωπικών τους αντικειμένων και των ενδυμάτων τους. Επρέπε να καταγραφεί το κάθε τι. Αυτά τα αντικείμενα ενδεχομένως κάποια στιγμή στο μέλλον ανόηζον τον δρόμο προς την ταυτοποίηση κάποιου αργώντων στοιχείων. Βρήκαν δύο προεκυκπάρια στα αραβικά – το ένα εκ αυτών

είχε αλλοιωθεί από το θαλασσινό νερό, το άλλο ήταν σχεδόν άθικτο. Εντόπισαν σε μια ζώνη ραμμένα χαρτονομίσματα 600 λίρες Τουρκίας και 50 ευρώ. Φωτογράφησαν δακτυλίδι, βραχιόλια, σκουλαρίκια, ένα φουλαχτό και ένα πακέτο τσιγάρα οσισαϊκάς διάρκειας με έναν αναπτήρα. Βρήκαν ένα καντό με τον φορητό τηλέφωνο, αλλά και έναν σωσίβιο. Σε μια μόνο σορό υπήρχε σωσίβιο, ενώ πάντο σε μια γυναικία υπάρχουν δύο άδεις διαμοιών ανδρών οι οποίες είχαν εκδοθεί στην Ιταλία. Άλλα προσωπικά έγγραφα ή κάποιο διαβατήριό δεν εντοπίστηκαν, άλλωστε στη θάλασσα θα ήταν πολύ εύκολο να χαθούν.

Οι περισσότεροι θάνατοι φερόσαν αρκετές στρώσεις ρούχων, κάτι που αρχικά παραξένησε τους ιατροδικαστές. Κάποιες γυναίκες είχαν βάλει δύο στιθόδεσμοις και κάποιοι άνδρες διπλά παντελόνια. Αυτό μπορεί να ερμηνευθεί με διάφορους τρόπους. Ήταν για προστασία από το κρύο είτε ότι φερόσαν οτιδήποτε είχαν στη διάθεσή τους γιατί δεν υπήρχε χώρος για βαλίτσες», λέει στην «Κ» ο Μανώλης Σακελλιάδης, επικεφαλής καθηγητής στο εργαστήριο Ιατροδικαστικής.

Πέρα από το προσωπικό αντικείμενα αναζήτησαν και σημάδια στις σορούς που θα μπορούσαν πιθανώς να βοηθήσουν σε ταυτοποίηση. Οι θάνατοι δεν είχαν χειρουργικές τομές, οι κακώσεις τους ήταν ελάχιστες. Μια γυναικία είχε στο χέρι της ένα μικρό τατουάζ, ένα τριαντάφυλλο και κάποια άλλη είχε μια εκτεταμένη ουλή από έγκλημα.

«Ήταν νέοι άνθρωποι και αυτοί ήταν πολύ σοκαριστικό και θαύραστο», επισημάνει η κ. Σπλιθοπούλου. «Η δουλειά μας είναι να μπορούμε να δώσουμε όνομα σε μια σορό και πρέπει να το κάνουμε όσο το δυνατόν πιο γρήγορα γίνεται. Την "ψυχοθεραπεία" θα την κάνουμε μετά, μεταξύ μας. Αυτό έγινε και στην περίπτωση των φωταίων στο Μάτι και όσες φορές έχουμε να διακρίνομε δύσκολα περυσιατικά, πόσο μάλλον έναν βίαιο θάνατο». Οι ιατροδικαστές Κωνσταντίνος Κάτορας, «Νιάδουμ βλήθη για την απώλεια αυτών των ανθρώπων και οργή για εκείνους που τους οδηγώσαν να χάνουν τη ζωή τους με τόσο άοχομο τρόπο», τονίζει ο κ. Σακελλιάδης.

Το πιο δύσκολο, η θέα των παιδιών που χάθηκαν

Η Μονάδα Δικαστικής Ανθρωπολογίας συνδράμει στη διαδικασία έχοντας ως αποστολή την εκτίμηση της ηλικίας των θημάτων. Το εργαστήριο τους είναι το μοναδικό στην Ελλάδα που ασχολείται με την ανθρωπολογική διερεύνηση ανθρωπίνων υπολειμμάτων και οστών δικαστικού ενδιαφέροντος. Η εκτίμηση της ηλικίας των θημάτων έγινε με τη μέθοδο μικρών οστικών τεχνικών που εφαρμόθηκαν κατά τη διερεύνηση της νεκροψίας - νεκροτομής. «Υπήρχαν και περιπτώσεις που εξετάσαμε τις σορούς νεαρών ατόμων και παιδιών και η ηλικία τους εκτιμήθηκε και από τον βαθμό ανάπτυξης των δοντιών τους», λέει ο Κωνσταντίνος Μωραΐτης, αναπληρωτής καθηγητής Δικαστικής Ανθρωπολογίας και υπεύθυνος της μονάδας. «Οι πατέρας αυτοί ήταν για εμένα το πιο δύσκολο που κλήθηκα να αντιμετωπίσω, η θέα των παιδιών που χάθηκαν άδικα».

Από τις πρώτες κιόλας ημέρες του ναυαγίου, μετά την παραλαβή των σορών, στο εργαστήριο Ιατροδικαστικής καλούσαν συγγενείς αγνοουμένων από την Αίγυπτο και το Αφγανιστάν. Τους ενημέρωσαν για το ναυάγιο και τους έδειξαν φωτογραφίες των θημάτων.

«Είναι φοβερό να χάνει κάποιος άνθρωπο έναν δικό του και να μην ξέρει που βρίσκεται, να μην μπορεί να αποδώσει τις τιμές στον νεκρό».

επισκέφθηκε και μια ομάδα ατόμων από τη Συρία, κάποιος εξ αυτών αναζητούσαν συγγενείς τους, αλλά οι τελευταίες σορούς που είχαν ανασυρθεί ήταν σε προχωρημένη σήψη και μια ομάδα αστυνομικών η οπτική αναγνώριση. Τους εξήγησαν τι προβλέπει η σχετική διαδικασία ώστε να γίνει ταυτοποίηση από τη ΔΕΕ της

Ο Κωνσταντίνος Μωραΐτης, υπεύθυνος της Μονάδας Δικαστικής Ανθρωπολογίας, λέει ότι το πιο δύσκολο σκέλος της αποστολής τους ήταν η εξέταση των οστικών θημάτων.

Αστυνομίας με δείγμα DNA. «Η φόρτιση είναι ακόμη πιο μεγάλη όταν μια οικογένεια δεν γνωρίζει εάν οι συγγενείς της βρισκονται ακόμα στα θύματα. Μακάρι να

μπορούσαμε να το λύσουμε άμεσα, αλλά δυστυχώς για να μπορούμε να κάνουμε σωστή απόδοση απαιτείται να ολοκληρωθεί η εξέταση και η ταυτοποίηση μέσω DNA», εξηγεί ο κ. Σακελλιάδης. Ο Χαλέντ, που αναζητεί τον μακρινό συγγενή του, προσπάθησε να μην εξαντισθεί την όποια ελπίδα όταν επικοινωνήσε με την οικογένεια του Αλκαλούϊ στην Παλαιστίνη. Μέχρι στιγμής παραμένει αγνοούμενος και κανείς δεν μπορεί να επιβεβαιώσει με απόλυτη σιγουριά ότι οντως επέβηκε στη συγκεκριμένη βάρκα που χάθηκε στην Εύβοια. Τις τελευταίες ημέρες υπάρχει η υποψία ότι μπορεί να είχε βρεθεί σε άλλο σκάφος με προορισμό τη Σάμο.

Ο 28χρονος αγνοούμενος ήταν απόφοιτος Λυκείου και μεγάλωσε σε μια οικογένεια με δύο αδερφούς και μια αδερφή. Εργαζόταν στη Γάζα ως κατάστημα επισκευής κινητών τηλεφώνων. Δεν είχε αποκτήσει τεχνικές γνώσεις από σπουδές, ήταν αυτοδίδακτος από βίντεο και να έβλεπε στο YouTube. Η ημερήσια αμοιβή του δεν ξεπερνούσε τα 15 δολάρια, μετά βίαια μπορούσε να σταθεί οικονομικά. Ζούσε στον προαστικό καταυλισμό της Τζαμαΐκας, τον οποίο εγκατέλειψε τους τελευταίους μήνες, χωρίς να αποκαλύψει ορατά στους δικούς του ότι σχεδίαζε αυτό το ταξίδι προς την Ευρώπη. «Αλλάξτε το πιο πιθανό ήταν να τον απείρησαν», λέει ο Χαλέντ. «Από φόβο για την ασφάλειά τους».

«Είναι φοβερό να χάνει κάποιος άνθρωπο έναν δικό του και να μην ξέρει που βρίσκεται, να μην μπορεί να αποδώσει τις τιμές στον νεκρό», λέει η κ. Σπλιθοπούλου για τη ταυτοποίηση σορούς του ναυαγίου. «Ήταν νέοι άνθρωποι που είχαν όλη τη ζωή μπροστά τους».